

Egy tisztos pályá vége

Igen, nekem is feltűnt a sajtó hírei közt: Meghalt Pete György, irodalomtörténész, kritikus, az Életünk volt főszerkesztője. Zavaros érzések kavartam bennem, hiszen ifjúságom kereső időszakának fontos állomásait idézték fel előttem a vele töltött évek. Kezdetben barátsággal és bizalommal telve. Hiszen ő volt az, akit a kulturális minisztérium irodalmi osztályán ismertem meg a hetvenes években. Akkoriban a minisztérium ezen része nem volt olyan zárt „osztály” – igaz, nem mindenki előtt –, be lehetett lépni hozzájuk, előzetes jelentkezés nélkül is, ez köszönhető volt a közös egyetemi évek ismeretségeinek, a menzán kialakult haverságnak, s a közös borozásoknak, amelyek az alkalmi ivóhelyeken eltöltöttünk. De neveket is mondjak: elsősorban Angyal János, Menyhért Jenő volt a közvetlen kontaktus, mindkettő jó barát, és távolabbi irodákban ültek a „nagygyúúk”, mint Tóth Gyula, Tóth Dezső és mások, akik akár Aczél Györggyel tartották a kapcsolatot. Nos, ebbe a körbe érkezett Pete György, mint afféle munkáskáder, a SZETA felfedezettje, (ezen a betűszón ne a későbbi összellenzéki Szegényeket Támogató Alapot értsük, hanem a Szakmunkások Egyetemei Előkészítő Tanfolyamét), volt nyomdász, aki bírta a fensőbbség bizalmát. Ez kezdetben gyanússá is tette, de idővel meggyőződünk róla: elfogadható ember. Akinek vitatható dolgokat is elmondhatunk.

Ahogy mondtam: kereső korszakomat éltem akkoriban. Miskolcra készültem hazafelé a Dunántúlra, s mint irodalmár felfigyeltem a szombathelyi folyóíratra, az Életünkre. Később, Zalaegerszegen tanító pedagógusként publikáltam is a lapban, és megismerkedtem néhány szerkesztővel. Pósfai János munkatárs, Kulcsár János főszerkesztő, akikkel jó viszonyba kerültem. Meg kell mondanom, nem voltam nagy véleménnyel róluk. (Legalábbis a kortárs irodalomhoz – úgy tartottam – nem volt sok közülük.) És amikor beszélgettünk – a hetvenes években –, felmerült, mi lenne ha, Pete Gyuri elhagyná a minisztériumot, és ő lenne a főszerkesztő. Ez az ötlet csak jóval később valósult meg, én akkor éppen a Fejér Megyei Hírlap munkatársa voltam. Sőt, egy versem miatt el is marasztaltak, a MÚOSZ Sajtóetikai Bizottsága fedett meg, de nem súlyosan. E miatt késett kikérésem, de Pete itt, ebben a szituációban is kitartott mellettem, mert persze, én azt kértem, hogy vele dolgozhassak az Életünknel. Gyuri akkor mellettem döntött, bár tisztában volt anarchista hajlamaimmal, de ezt nem tartotta (akkor) veszélyesnek. S négy évig – megnéztem munkakönyvemet – együtt dolgoztunk, ahogy elterveztük. (No, a 4 évet nem.) Én sokat tanultam ott – nem mondom, hogy tőle –, de rám bízott igen kényes ügyeket is, amiket megoldottam. Idővel persze kiderült, hogy neki egy alkalmazkodóbb figurára van szüksége, s nem rám. Viszonyunk egyre rosszabb lett. Én már kerestem az új helyet, de más szempontból is lecsengő ágban voltam. Szerintem Gyuri felmérte, hogy én még kellemetlen meglepetéseket okozhatok neki. Ami neki nem hiányzik. Neki Rózsa Bélára volt

szüksége, aki egy rendkívül kedves könyvtáros volt, de a helyi pártbizottságnak is megbízható kádere. Ők egymásra találtak, s én már felesleges voltam.

Ez a mi kettőnk konfliktusát jelentette. Mert – el kellett ismernem – ugyanakkor kiváló szerkesztő is volt. De óvatos. (Ami nekem nem tetszett.) Csak egy epizód. Zalán Tibor esszéje, az Arctalan nemzedék egy évig ott hevert a szerkesztőségi asztalon, már nem emlékszem, nekem vagy neki írta Tibor, de Gyuri szerintem akkor még úgy érezte, nem jött el az ideje, amikor ráértett, hogy most... akkor megjátszotta, ami kellett. És valóban, remekműveket közölt, később, amikor már én elmentem, és sajnálkozva gondoltam arra, hogy csalódtunk egymásban. De be kellett látom, hogy ő volt a tényező. Jól fogalmazó kritikus volt, jó szeme volt a tehetségekhez, sok szerző köszönheti neki karrierjét. Ahogy múlt az idő, úgy érezte, talajt fogott. Vas megyét és Szombathelyt igazán magáénak érezte. Megnéztem a *Talpig Vasban* című kötetét, mind igaz, amit leírt, és volt egy időszak, amikor irodalmunk centrumába vitte fel a lapot. És nem beszélek Hamvas kiadásáról, a könyvsorozatról, amivel a rendszer-váltás időszakának fontos tényezőjévé vált.

Kedves időtöltése volt a fröccsözés a VAOSZ-ban. (Az enyém is.) Aki nem tudta, mi a VAOSZ, az csak bevándorló lehetett. A centrumban lévő kocsmába lemenni, és meginni egy fröccsöt, rítus volt, kegyeletes szertartás. Nyáron kerthelyisége semmivel sem pótolható enyhületet jelentett a kánikulában. Sok minden ott dőlt el, de nem bántuk. Gyurinak megvolt az irodalmi minőségérzése, amit mindig minden körülmények között megőrzött. Én ezt tiszteltem benne.

Utazásai, felfedezései végleg megszakadtak. A kortárs irodalom fáradhatatlan munkását veszítettük el.

Egy régi szombathelyi Moldova-esten mint „közönség”